



Opinia
do ustawy o zmianie ustawy o systemie informacji oświatowej oraz niektórych innych
ustaw
(druk nr 170)

I. Cel i przedmiot ustawy

Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej zmieniła strukturę, organizację oraz zasady działania, istniejącego od 2005 roku, systemu informacji oświatowej. Wprowadziła również nowy sposób zbierania danych, który od 2013 roku będzie polegał na odejściu od formuły gromadzenia danych zbiorczych (opisujących działalność szkół i placówek oświatowych) na rzecz gromadzenia danych jednostkowych, w tym danych o uczniach i nauczycielach.

Nowelizacja wymienionej ustawy ma na celu usunięcie zgłaszanych wobec niej zastrzeżeń dotyczących w szczególności gromadzenia w systemie informacji oświatowej, zwanym dalej „SIO”, danych osobowych uczniów korzystających z przewidzianych w ustawie o systemie oświaty form pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz uczniów, którym poradnia psychologiczno-pedagogiczna wydała opinię, w tym opinię o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju lub orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego oraz informację o rodzaju niepełnosprawności.

Uznając za zasadne zwiększenie poziomu anonimowości danych gromadzonych w bazie danych SIO w związku z objęciem ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną przez przedszkole, szkołę lub poradnię psychologiczno-pedagogiczną zostały uchylone przepisy, które przewidywały gromadzenie danych w wyżej wymienionym zakresie w bazie danych SIO w sposób jednostkowy, czyli w powiązaniu z danymi identyfikacyjnymi uczniów.

Ponadto w myśl przyjętych rozwiązań dane jednostkowe (spersonalizowane), zgromadzone w zbiorach danych uczniów w lokalnej bazie danych SIO prowadzonej przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną, przedszkole lub szkołę, będą przekazywane przez te podmioty do bazy danych SIO do zbiorów danych tych jednostek (odpowiednio poradni, przedszkoli i szkół) zamiast do zbiorów danych o uczniach.

W bazie danych SIO w zbiorach danych szkół i placówek oświatowych będą zatem gromadzone dane dziedzinowe powstające z przetworzenia odpowiednich danych jednostkowych uczniów, tj. dane o liczbie poszczególnych form pomocy udzielonych przez poradnię psychologiczno-pedagogiczne, szkoły i placówki oświatowe. Ponadto w bazie danych SIO w zbiorach danych poradni psychologiczno-pedagogicznych będą gromadzone jedynie dane o numerze i dacie wydania przez poradnię opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka oraz orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego albo indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego i indywidualnego nauczania, a także o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych.

Należy dodać, że szkoła lub placówka oświatowa będzie przekazywać do bazy danych SIO dane ucznia dotyczące m.in. opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju lub orzeczenia o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych wyłącznie wtedy, gdy rodzice podejmą decyzję o rozpoczęciu wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, zajęć rewalidacyjno-wychowawczych i w tym celu przedłożą w szkole lub placówce oświatowej odpowiednią opinię lub orzeczenie.

Jednocześnie w celu zapewnienia rzetelności danych przekazywanych przez szkołę lub placówkę oświatową w zakresie organizowania wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, zajęć rewalidacyjno-wychowawczych lub kształcenia specjalnego wprowadzony został mechanizm weryfikacji danych przekazywanych przez te podmioty ze zgromadzonymi w bazie danych SIO danymi dotyczącymi działalności poradni psychologiczno-pedagogicznej w zakresie wydawania określonych w ustawie opinii i orzeczeń.

W świetle przyjętych rozwiązań szkoła lub placówka oświatowa organizująca wczesne wspomaganie rozwoju dziecka, zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze i kształcenie specjalne, przekazując do bazy danych SIO numer i datę wydania opinii lub orzeczenia, uzyska z bazy danych SIO potwierdzenie tych danych, o ile opinia lub orzeczenie oznaczone konkretną datą i numerem zostało wydane przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną zidentyfikowaną w bazie danych SIO przy pomocy numeru REGON poradni. Tylko pozytywna weryfikacja danych dotyczących opinii lub orzeczenia będzie pozwalała na przekazanie do bazy danych SIO danych o organizowaniu wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, zajęć rewalidacyjno-wychowawczych oraz kształcenia specjalnego przez szkołę lub placówkę oświatową.

Powyższe rozwiązanie ma zapewnić, aby w bazie danych SIO były gromadzone rzetelne informacje o liczbie uczniów, których kształcenie wymaga poniesienia szczególnych wydatków ze środków publicznych.

W celu usprawnienia pracy podmiotów właściwych do udzielania upoważnień do dostępu do bazy SIO zostały wprowadzone zmiany, w wyniku których przyznano im uprawnienie do wydania pracownikom urzędów je obsługujących, kierownikom jednostek podległych lub nadzorowanych, a także innym podmiotom określonym w ustawie upoważnienia do udzielania i cofania w ich imieniu dalszych upoważnień. Upoważnienie takie byłoby nadawane na czas określony, nie dłuższy jednak niż 5 lat.

Ponadto przedmiotowa ustawa wprowadza szereg zmian o charakterze uzupełniającym, doprecyzowującym oraz porządkującym dotychczasowe przepisy. Do jednej z nich należy stworzenie lokalnych baz danych szkół w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich.

Ustawa wejdzie w życie z dniem 31 sierpnia 2012 r.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Sejm uchwalił ustawę na 19. posiedzeniu w dniu 27 lipca 2012 r. Projekt ustawy był przedłożeniem rządowym (druk sejmowy nr 551), który został wniesiony w trybie pilnym. „Rada Ministrów uznała wymieniony projekt za pilny w związku z koniecznością zapewnienia warunków do gromadzenia w nowym Systemie Informacji Oświatowej od dnia 1 stycznia 2013 r. danych przekazywanych przez szkoły, placówki oświatowe i inne jednostki wykonujące zadania z zakresu oświaty”.

Pierwsze czytanie odbyło się na posiedzeniu sejmowej Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej w dniu 12 lipca 2012 r. Następnie projekt ustawy został skierowany do dalszych prac do podkomisji nadzwyczajnej do rozpatrzenia rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie informacji oświatowej oraz ustawy o systemie oświaty.

Efekt tych prac został zawarty w sprawozdaniu wymienionych Komisji (druk sejmowy nr 597).

W trakcie drugiego czytania na posiedzeniu Sejmu w dniu 25 lipca 2012 r. zostało zgłoszonych 5 poprawek, które miały na celu, aby w systemie informacji oświatowej były gromadzone i przetwarzane dane liczbowe a nie osobowe dotyczące między innymi dzieci objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną udzielaną przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną, w tym poradnię specjalistyczną, dzieci objętych wczesnym wspomaganie rozwoju w szkołach i placówkach oświatowych, dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych zorganizowanych w szkołach

podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego oraz uczniów, słuchaczy, wychowanków i absolwentów szkół i placówek oświatowych, a także nauczycieli.

W związku z powyższym projekt został ponownie skierowany do sejmowej Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej w celu ich rozpatrzenia (dodatkowe sprawozdanie druk sejmowy nr 597-A).

Podczas trzeciego czytania na posiedzeniu Sejmu w dniu 27 lipca 2012 r. nie uzyskała poparcia żadna z wniesionych poprawek.

W ustawie uwzględniono niektóre uwagi zgłoszone przez senackie Biuro Legislacyjne na etapie prac w Sejmie.

III. Uwagi szczegółowe

Na mocy art. 68a ust. 1 (art. 1 pkt 29) podmiot właściwy do udzielenia upoważnienia, o którym mowa w art. 68 ust. 2 (między innymi minister właściwy do spraw oświaty i wychowania oraz wojewoda), może dokonać dalszego upoważnienia, czyli może upoważnić osoby wskazane w ustawie (zwane „osobą reprezentującą podmiot udzielający upoważnienia”) do udzielania i cofania upoważnień w jego imieniu.

Natomiast w myśl art. 74. ust. 1 pkt 3 podmiot, o którym mowa w art. 68 ust. 2 (minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, wojewoda) niezwłocznie cofa upoważnienie osobie reprezentującej podmiot udzielający upoważnienia, w przypadku odwołania upoważnienia do dokonywania dalszego upoważnienia, na wniosek reprezentowanego podmiotu udzielającego upoważnienia.

Analogiczna sytuacja dotycząca możliwości odwołania upoważnienia występuje w art. 74 ust. 1 pkt 4.

Analizując powyższe przepisy w zestawieniu z innymi przepisami ustawy o systemie informacji oświatowej, należy stwierdzić, że ustawodawca nie przewidział w nich regulacji dotyczącej odwoływania upoważnienia. W konsekwencji nie zostały określone przesłanki skutkujące odwołaniem upoważnienia, a także nie został jednoznacznie wskazany podmiot, który byłby uprawniony do dokonania tej czynności.

Intencją ustawodawcy było określenie w art. 74 ust. 1 przypadków, w którym określony podmiot (między innymi minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, wojewoda) niezwłocznie cofa upoważnienie.

Istnieje jednak obawa, że z uwagi na wyżej wskazane nieścisłości mogą wystąpić problemy z interpretacją i praktycznym stosowaniem tych przepisów.

Biorąc powyższe pod uwagę wydaje się zasadnym wyjaśnienie intencji ustawodawcy odnośnie do celowości wprowadzenia w przepisach ustawy mechanizmu odwoływania upoważnienia oraz wprowadzenie ewentualnych poprawek, tak aby przepisy te były jednoznaczne, nie budziły wątpliwości interpretacyjnych oraz trudności w ich stosowaniu.

Danuta Drypa

Główny legislator